

BISKOPPEN OVER KØBENHAVNS STIFT

Nørregade 11 · 1165 København K · Telefon 33 47 65 00 · E-mail: kmkbh@km.dk

Den 21. februar 2012
Løbenr. 21200/12

Ministeriet for Ligestilling og Kirke
(km@km.dk)

Notat udarbejdet af biskop Peter Skov-Jakobsen

"Den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådan af staten" lyder paragraf 4 i Grundloven. Folkekirken er således knyttet til en bestemt bekendelse, nemlig den evangelisk-lutherske. Denne bekendelse er i særdeleshed knyttet til to af folkekirkens bekendelsesskrifter, nemlig Luthers lille Katekismus fra 1529 og Confessio Augustana (CA) fra 1530.

Det er derfor ikke muligt for et Folketing eller for en minister at indføre en anden tro end den, der betegnes som evangelisk-luthersk. Et Folketing kan altså ikke beslutte, at kirken skal være romersk-katolsk. Hvis det skete, ville det ikke længere være den kirke, som vi kender som folkekirken, og den ville ikke være omfattet af Grundlovens bestemmelser.

Ministeren er i et samrådsspørgsmål blevet spurgt, i hvilket omfang Folketinget og ministeren er begrænset i sin "mulighed for at lovgive om kirkelige anliggender -herunder det kirkelige ægteskab".

I hvilket omfang Folketing og minister er begrænset er et vanskeligt juridisk problem, som jeg ikke kan udtale mig om på nærmere måde end ovenfor, men jeg vil dog hævde den distinktion, som sædvanligvis nævnes, nemlig forhold mellem ydre og indre anliggender.

De indre anliggender er kultus og ritus, altså alt hvad der har med ritualer, salmebøger, alterbøger osv. at gøre. Ved udfærdigelsen af forhold, som har at gøre med kultus og ritus, nedsættes der udvalg, som derefter indstiller til ministeren, med hvilken ordlyd ritualer m.v. bør fremsendes til Dronningen til autorisation.

Det vil sige, at der har udviklet sig en praksis, hvor de folkevalgte i respekt for den evangelisk-lutherske tradition lader biskopper og udvalg udtale, hvad der findes foreneligt med vores kirkes bekendelse og tradition.

I samrådsspørgsmålet nævnes et begreb, jeg ikke tidligere er stødt på, nemlig "det kirkelige ægteskab".

Indtil nu har det været en udbredt opfattelse i vores evangelisk-lutherske tradition, at der kun var et ægteskab. Jeg formoder, at der med "kirkeligt ægteskab" menes kirkelig vielse eller kirkelig velsignelse af borgerligt indgået ægteskab. At der i Danmark består den mulighed, at ægteskabet kan indgås for den borgerlige eller den kirkelige myndighed, har dog indtil nu ikke afstedkommet teologiske overvejelser over, hvorvidt det i kirken indgåede ægteskab eller det i kirken velsignede ægteskab skulle have en særlig status.

En sådan tænkning ville være ny i en evangelisk-luthersk tradition, hvor et ægteskab altid har været opfattet som "ein weltlich Ding". Hvis et ægteskab i kirken skulle være noget særligt, ville det problematisere den borgerlige myndighed, ligesom det i høj grad ville problematisere den teologisk-etiske eftertanke over ægteskabet.

Den evangelisk-lutherske ægteskabsetik er blot antydnet i bekendelsesskriftet CA.

I artikel 16 læres der således, at lovlige borgerlige ordninger er Guds gode værk, bl.a. kan mand og kvinde tage til ægte, ligesom den troende kan slutte handel efter loven, være soldat, føre retfærdig krig og beklæde øvrighedsposter.

I artikel 23 om præsternes ægteskab redegøres der for det lovlige ved, at præster kan bryde traditionen for cølibat. Der henvises til, at præsterne var gifte i den tidlige kirke, og desuden gøres der opmærksom på Paulus' holdning i 1. Korintherbrev 7,2-9, at ægteskabet er et middel mod den menneskelige svaghed (begær og ukyskhed).

I artikel 27 argumenteres der mod munkeløfter og i den forbindelse forsøger artiklen at berolige de klosterbundne, som har brudt deres løfter om kyskhed, lydighed og fattigdom, og har ladet sig ægtevie, idet der igen henvises til Paulus' råd om, at ægteskabet er et middel mod menneskets svaghed.

Nogle finder, at disse få bemærkninger i CA udgør en solid bund for det, man nyligt hører omtalt som ægteskabsteologi.

I CAs få bemærkninger om ægteskabet ser jeg intet grundlag for andet end antydninger af en ægteskabs-etik. Bemærkningerne gøres blot for at trøste de mange præster og klosterbundne, som

har brudt deres løfter om cølibat og er kommet i tvivl og lever med plagede samvittigheder. Melancton, som udfærdigede CA, forsøger med sine bemærkninger at skabe rolige bevidstheder i de evangeliske menigheder.

Ægteskabet ansås på Luthers tid for at være en aftale mellem mand og kvinde.

Jeg finder det relevant at nævne, at vi i vores teologiske tradition lever med en høj bevidsthed om, at et bekendelsesskrift har en historisk karakter, hvilket medfører, at fortolkningen af bekendelsesskriftet fordrer såvel en afklaring af nutidens problemstilling som en viden om reformationstidens situation.

Havde CA indeholdt mere end antydninger af ægteskabs-etik, havde fortolkeren måtte tage dette historiske faktum til efterretning.

Der eksisterer i historien en lang tradition for afsky for forhold mellem to af samme køn, og mennesker som har levet sådan har i mange år været udsat for vrede, forfølgelse og især i religiøse traditioner har forhold mellem mennesker af samme køn været anset for særlig syndige - og forholdene har ofte været kriminaliserede af de borgerlige myndigheder.

Det hører til historiens udvikling, at mennesker i vores kulturkreds i stort omfang ser anderledes på homoseksualitet.

Siden 1989 har det været muligt at indgå registreret partnerskab i Danmark, og denne mulighed har forandret synet på homoseksualitet i vort samfund.

Da udarbejdelsen af rapporten "Folkekirken og det registrerede partnerskab" fandt sted, spillede drøftelsen af begreberne "ægteskab" og "registreret partnerskab" ikke nogen stor rolle, idet der endnu eksisterede to parallelle lovgivninger. Udvalget accepterede generelt den begrebskonservative fastholdelse af de to begreber, som bl.a. var understreget i udvalgets kommissorium.

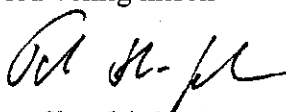
Det er vigtigt at fastslå, at den væsentlige debat i udvalget var, om to af samme køn kunne henholdsvis vies i kirken eller velsignes. Det var en udpræget opfattelse, at dette burde være muligt, idet man anså samlivsformen for en god ordning.

Anvendelsen af begrebet ægteskab som den fælles betegnelse for menneskers samlivsform, forandrer ikke det væsentlige i essensen af beslutningen, nemlig at alle skal kunne indgå samlivsformen i kirken. Desuden henviser jeg til sprogforskeren Inge Lise Pedersens artikel om ordet "ægteskab" ("Ægteskab og partnerskab - sprogligt betraget" - Dansk Kirketidende april 2010). Dette er betegnelsen for den aftale, som er livslang.

Partnerskab er derimod betegnelsen for den relation, der er foreløbig.

For mig at se er selve ordets betydning også med til at skabe en teologisk tydelighed for ægteskabet som en hjertelig, ansvarlig, troværdig institution, hvad enten det er mennesker af forskellige eller samme køn, der giver hinanden løfter.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Peter Skov-Jakobsen', written in a cursive style.

Peter Skov-Jakobsen

Kopi til øvrige biskopper.